

Ταῦτα μὲν ἱκανὰ τεκμήρια, ὅτι ἡ δημοτικὴ παιδείσις, ἡ στοιχειώδης καὶ κατωτέρα καλουμένη, ἐστὶν ἡ πρώτη, ἡ σπουδαιστάτη καὶ ἀναγκαιστάτη παιδείσις τοῦ ἔθνους· διότι ταύτης μὲν μετέχουσιν ἢ οφείλουσι νὰ μετέχωσιν ἀπαξᾶπνυτες οὐδενὸς ἐξαιρουμένου, τῆς δὲ μέσης παιδείσεως καὶ τῆς ἀνωτέρας μετέχουσιν ὀλίγοι, ὅσοι εὐποροῦσι καιροῦ καὶ μέσων.

Ἡ δημοτικὴ δὲ παιδείσις παρὰ τοῖς μᾶλλον πεπολιτισμένοις λαοῖς τὰ ἐξῆς περιλαμβάνει μαθήματα·

α) Ἀνάγνωσιν, β) Γραφήν, γ) Ἀριθμητικὴν, δ) Ἑθνικὴν γλῶσσαν, ε) Θρησκευτικὰ, (Ἱερ. Ἱστορίαν καὶ Κατήχησιν), στ) Ἠθικὰ διηγήματα, ζ) Γεωγραφίαν, η) Ἱστορίαν Ἑθνικὴν, θ) Καλλιγραφίαν καὶ Ἰγνογραφίαν, ι) Στοιχειώδη Γεωμετρίαν, ια) γενικὰς γνώσεις τῆς Φυσικῆς, Χημείας καὶ Φυσικῆς Ἱστορίας, ιβ) Μουσικὴν, καὶ ιγ) Γυμναστικὴν.

Τοιαύτη ἡ πνευματικὴ τροφὴ, ἥς ἐξ ἀπαλῶν ἐνύχων μεταλαμβάνουσι τὰ τέκνα τοῦ λαοῦ ἐν τοῖς δημοτικῶς σχολείοις ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἅτινα ἀπανταχοῦ ὑπάρχουσι καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς μικροῖς χωρίοις. Ἐκάστη δὲ τῶν δημοτικῶν σχολῶν ἔχει ἰδίαν βιβλιοθήκην καὶ ὄργανοθήκην καὶ συλλογὰς ἐπιστημονικὰς.

Ἐκ τούτων καταφαίνεται ὅπως ἡμεῖς ὑπολειπόμεθα, διότι οὔτε ἡ ἐκπαιδείσις τοῦ λαοῦ τοιαύτην παρ' ἡμῖν εἴληφεν ἀνάπτυξιν καὶ τελειότητα, οὔτε σχολεῖα δημοτικὰ ἀμφοτέρων τῶν φύλων πανταχοῦ ὑπάρχουσιν, οὔτε πάντες οἱ γονεῖς αἰσθάνονται ὅπερ ἔχουσι θρησκευτικὸν καὶ κοινωνικὸν καθήκον, ἵνα τὰ τέκνα αὐτῶν ἄρρενά τε καὶ θήλεα ἀποστέλλωσιν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, ἀλλὰ πολλάκις εἴτε ἐξ ἄλλοτριότητας, εἴτε ὅπως ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν ἀνηλικίων αὐτῶν τέκνων μικρὰν τινα ἀποκαρπιθῶσιν ὠφέλειαν, εὐρίσκονται γονεῖς ἄστοργοι, οἵτινες ἀπαθῶς καὶ ἄνευ τύψεως τῆς συνειδήσεως ἀποστεροῦσιν αὐτὰ τὸν ἐπιούσιον ἄρτον τῆς δημοτικῆς παιδείσεως, οὐδέλωσιν συλλογιζόμενοι, ὅτι καθιστῶσιν αὐτὰ τυφλὰ καὶ δυστυχῆ καθ' ὅλον αὐτῶν τὸν βίον.

Τοιαύτης λοιπὸν οὔσης τῆς δημοτικῆς παιδείσεως παρ' ἡμῖν, πρέπει ὅσον τάχιον νὰ θεραπεύσωμεν τὰς ἐλλείψεις ταύτας, ἂν θέλωμεν εἰς τὰ ἔγνη νὰ βαδίσωμεν τῶν μᾶλλον πεπολιτισμένων ἔθνων καὶ ἐπιθυμῶμεν τὴν ἀληθῆ τοῦ ἡμετέρου Γένους εὐημερίαν· ἐπειδὴ, ὡς